

NOU PROJECTE ARTÍSTIC DEL GRAN TEATRE DEL LICEU

“El Liceu ha de continuar sent una institució viva, experimental i en contínua evolució que no pot perdre ni la gana ni la imprudència.”

“Volem preguntar-nos què queda de la radicalitat de l’òpera?
És un projecte obert? Admet més coses?”

“Ha de ser una proposta que qüestionari els límits i que «sorprengui», entès de la manera que ho feien els grecs: el «desig d’aprendre».”

“Aquest és un projecte que és alhora una invitació a gaudir, a jugar,
a pensar i a créixer.”

Víctor Garcia de Gomar

El Gran Teatre del Liceu ha de ser un espai que reflexioni sobre el paper de l'art en la societat, la funció de l'òpera en els nostres dies i el lloc de l'art dins de l'òpera. L'òpera ha de ser un art viu i el Teatre aspira a ser un espai de **transformació** personal i social; un autèntic **centre cultural** d'experiències sensibles amb l'òpera com a eix vertebrador principal. Actualment, el futur de l'òpera és poc previsible, per això la **col·laboració** és un element vital per prendre decisions i preparar l'endemà del gènere. Segons el **projecte de Víctor Garcia de Gomar**, ha arribat el moment de fer preguntes, proposar horitzons, seduir la ciutadania en aquest camí, fer-los partícips d'un somni i d'un desig, sempre respectant **l'equilibri econòmic de la institució**.

La **creació i la innovació** esdevindran imprescindibles per aquesta nova etapa, així com el **diàleg** i la **participació**. El nou projecte artístic del Liceu proposa una mirada que vagi més enllà de la narrativa de la pròpia música i de l'òpera, s'ha de permetre una mirada de 360º on també s'inclouin totes les arts. El Teatre ha de ser més sensible i reactiu amb el seu entorn i ha de proposar una programació per a tothom.

El Liceu ha d'esdevenir en aquesta nova etapa un agitador de consciències i un laboratori de creació en el món, una fàbrica creativa oberta al desenvolupament de tot tipus de produccions i esdeveniments. L'òpera té l'oportunitat d'un futur perquè parla de temes actuals al món i a la gent d'avui. **L'òpera, per tant, és un art que dóna sentit al món.**

En el context actual canviant i dinàmic, el nou projecte artístic se sustenta en **4 mirades**, una de les quals serà el far que ha de guiar cap a una nova manera de dialogar, entendre i gestionar un teatre d'òpera:

I. TEATRE

Cal que el Liceu sigui una referència per a la creació, amb una programació d'òpera amb personalitat pròpia i un model genuí i original de gestió artística.

NOU MODEL DE GESTIÓ ARTÍSTICA

En un món en el qual la suma de mirades enriqueix el resultat final, el Liceu proposa un model de direcció artística transgressor sustentat en el treball en equip. Una **nova fórmula de cocreació** que pugui generar unes dinàmiques de debat i de presa de decisions úniques i enriquidores. Aquesta nova cèl·lula on es discutirà un marc estètic i una narrativa pròpia (idees, visions disruptives, innovació...) estarà integrada per **Víctor Garcia de Gomar**, director artístic (titular de la cartera i principal responsable), i **Àlex Ollé**, assessor artístic que dependrà del primer.

Aquest viatge compartit es farà extensible també a nous models de gestió i programació com la **residència d'artistes il·lustres** (directors d'orquestra, artistes visuals i compositors) que acompanyaran el desenvolupament artístic, plàstic, gràfic, etc. durant quatre temporades (vegeu l'apartat referent a la residència d'artistes). La implicació d'Àlex Ollé amb el nou projecte també es veurà reflectida en la participació d'aquestes residències, que permetran comptar amb 2 produccions i dos lloguers del director d'escena durant aquestes quatre temporades.

L'assessoria artística que durà a terme Ollé s'acompanyarà a més d'un projecte de **mentoria de joves directors teatrals** que podran viure la seva primera aproximació al món de l'òpera. La representació operística està subjecta a unes dinàmiques marcades per les partitures, cosa que canvia radicalment els ritmes de la creació escènica. Per això cal acompanyar el jove director teatral amb un equip de professionals de primer nivell: des d'il·luminadors fins a tallers, decorats, vestuari...

La presa de decisions es completarà amb una **taula de diàleg** formada pel director general Valentí Oviedo i el director musical Josep Pons i dues **taules de debat** sobre el futur de l'òpera. Una primera que reflexioni sobre els reptes de futur del Liceu i el gènere, formada per figures de prestigi de diferents disciplines; i una segona formada per menors de 40 anys que aportaran una visió més disruptiva del futur del gènere i la cultura urbana.

PROGRAMACIÓ ARTÍSTICA

Personalitat de la programació: La temporada s'ha de definir per la diversitat, l'originalitat, la creativitat, l'experimentació i la innovació. Cal incorporar posades en escena que comportin revisions dramàtiques innovadores, estimulants i de qualitat de les obres del gran repertori. No s'han de reproduir únicament expectatives preestablertes, i és important assumir que l'òpera, a més d'una forma musical, també és una forma teatral.

Dramatúrgia de la temporada com a mecanisme del relat: L'òpera, com a forma integradora de moltes arts, combina tradicions dramàtiques, literàries, vocals, instrumentals i plàstiques per explicar una història. Com interactuen entre elles totes aquestes formes d'expressió? Es tracta de buscar punts en comú entre títols i donar coherència al repertori triat en una o diverses temporades. Atès que és la «consciència» del teatre, cal planificar la línia artística d'aquesta interconnexió i explicar la llegibilitat de la temporada. D'aquesta manera, cada temporada tindria un fil conductor que

agruparia alguns títols i es desenvoluparien activitats en relació amb el tema corresponent.

A més, cal destacar la importància de les **òperes contemporànies** i el paper que ha de jugar el Liceu en la seva estrena i difusió, així com **estrenes d'òperes a Espanya**. El Liceu ha de tornar a ser seu d'òpera i liderar estrenes en el sector així com coproduccions amb els millors teatres.

Artistes convidats: grans artistes, que no només passen per les veus, sinó també referit a directors d'orquestra i directors d'escena. Així mateix, cal seleccionar en els repartiments principals els solistes més rellevants del circuit internacional. El Liceu té un públic acostumat a gaudir de les millors veus del moment, una tradició que s'ha de mantenir. S'han d'establir relacions a llarg termini amb veus joves i importants per tal que, en la seva evolució, quedin lligades al teatre i al públic que les ha vist créixer. Cal triar les millors veus del país per als repartiments i, en la mesura que sigui possible, també per als rols principals.

Primeres figures internacionals han avalat en la seva candidatura i projecte a Víctor Garcia de Gomar com a futur director artístic del Liceu. Noms tants rellevants com Gustavo Dudamel, John Adams, Sir John Eliot Gardiner, Anne Teresa de Keersmaeker, Bill Viola, William Christie o Jaume Plensa, entre d'altres, han manifestat la seva voluntat d'acompanyar Garcia de Gomar en aquest viatge.

Gustavo Dudamel, director d'orquestra i director de la Filharmònica de Los Àngeles: *"...de salir elegido, tengo la plena convicción de que encontraremos la manera de reforzar mi vínculo con la ciudad de Barcelona a través del Gran Teatre del Liceu y de que seguiremos soñando juntos en nuevos proyectos."*

Sir John Eliot Gardiner, director d'orquestra i director artístic del Monteverdi Choir and Orchestra: *"Vull mostrar el meu total suport a la seva candidatura. Si és escollit seria molt feliç de col·laborar amb ell en ajudar-lo a complir la seva visió artística per al futur Liceu. De fet, ja hem estat discutint alguns projectes plegats."*

John Adams, compositor i director d'orquestra: *"La reputació de Garcia de Gomar és ben coneguda als Estats Units [...]. Els mestres, cantants i músics que han col·laborat amb ell el tenen en molt alta estima [...]. La meua pròpia experiència amb ell va ser memorable. És el tipus de col·laborador amb una visió molt especial amb qui els artistes creatius volem treballar."*

Produccions: Posar en valor la circulació de produccions. És imprescindible cercar el vincle amb altres teatres de primer nivell en les coproduccions, però també perquè es comprometin a presentar algunes de les noves produccions del nostre Teatre. La imatge internacional és crucial. Cal treure el màxim rendiment de les produccions existents i pensar en les noves produccions. Així tindran un paper crucial els artistes residents i la vinculació amb l'assessor artístic que presentarà i intervindrà a la temporada amb les seves propostes.

Implicació de joves artistes i creadors: Que els col·lectius més joves del sector s'impliquin en una institució com el Liceu i que aquest els recolzi és indispensable per poder oxigenar el sector i donar oportunitats de desenvolupament als artistes, i així per preservar la qualitat del sector líric i ser un trampolí de les noves veus i artistes del moment.

Algunes de les iniciatives que s'inclouen en el nou projecte artístic són: la creació d'una **Opera Studio**, mantenint el compromís anunciat amb anterioritat, amb l'objectiu d'establir una incubadora d'artistes dins de la mateixa institució. Cal acompanyar els nous talents (músics, cantants,...) en la formació i l'establiment d'oportunitats. En aquesta línia, es podrien establir col·laboracions amb joves orquestres com la JONC. Com s'ha comentat anteriorment, la promoció de la participació de nous directors d'escena a través del *Mentoring*, també formaria part d'aquesta línia jove, que faria de trampolí cap al món professional de la música en qualsevol de les vessants esmentades.

Gestió del patrimoni musical: preservar i posar en valor el patrimoni musical mitjançant la recuperació de títols catalans, així com la possibilitat de donar cabuda a intèrprets catalans amb programes de compositors del país.

ACTITUD CREATIVA

Equilibri repertori – nova creació: Equilibri entre repertori i nova creació: reequilibrar els títols de repertori amb la nova creació lírica. Conjuguar tradició i innovació des de l'òptica del públic dels nostres temps a través de la política d'encàrrecs o coencàrrecs, programació d'obres majors del repertori contemporani, residències d'artistes creatius, vincles entre noves creacions i relectures vives del patrimoni, inversió en les joves generacions, política imaginativa per als «nous públics» i per a «tots els públics», exploració de noves formes de creació col·lectiva o participativa, desenvolupament de formats nous d'alt valor innovador...

Residència d'artistes i relacions plurianuals: Acollir creadors com a inspiradors de l'escena, als quals també es podrien afegir formacions o directors residents. Una família creativa que permeti generar un diàleg continu amb els artistes i renovi la missió d'un

teatre d'òpera. Les residències plurianuals permeten establir una relació més intensa entre l'artista i el seu públic. Aquesta fidelitat (institució – artista – públic) s'ha de basar en la reciprocitat, per procurar un resultat fructífer.

El gran repertori revisat amb mirada contemporània: El gran repertori és, ha estat i serà el cor i la raó de ser del teatre, però cal ser exigents amb la creativitat perquè el patrimoni no acabi sent una peça de museu. Cal fer relectures, orientar les posades en escena cap a una direcció més dramàtica, tornar a posar l'obra en moviment. S'ha de confiar el gran repertori a artistes de gran qualitat, sempre d'una manera col·legiada entre els equips. Es busca un diàleg amb les arts en què la dramàtica ben entesa també dóna importància a la dimensió visual i poètica. Així mateix, cal triar línies de programació que s'estenen a diverses temporades per la millor personalització del resultat artístic.

Desenvolupament de nous formats – òpera de portabilitat: Cal donar importància a les obres de format petit i mitjà, produccions amb una gran flexibilitat i una intensitat emocional considerable. Els formats més petits, breus i en espais reduïts transmeten una gran intensitat i aconsegueixen acostar el públic al gènere.

Creacions interculturals: Potenciar la trobada entre artistes de diferents orígens per marcar nous horitzons artístics. La Mediterrània és una bona oportunitat per estrènyer els lligams a les ribes de la seva conca, aquesta convicció ha de possibilitar una obertura, una nova llum i finalment una identitat pròpia.

No oblidar el passat: reivindicar el passat i connectar-lo amb el present per recordar les nits inoblidables al Liceu. El Teatre ha d'aspirar a mantenir els moments històrics hereus de les estades de Strauss, Casals, Stravinsky, Tebaldi, Caballé, etc.

COR I ORQUESTRA

Els ambaixadors del teatre. El nou projecte artístic els farà més visibles, no únicament al Teatre sinó també internacionalment. L'Orquestra Simfònica i el Cor s'han de situar al centre de la vida artística del Liceu, i cal garantir-ne el manteniment de la qualitat com a cossos estables del mateix teatre. El projecte preveu enfortir la notorietat de les formacions musicals del Teatre, liderades per Josep Pons.

Panorama simfònic

És imprescindible crear una activitat simfònica estable com a eina de visibilitat i de millora artística constant, una tasca que es desenvoluparà conjuntament amb el director musical Josep Pons.

Música de Cambra

Amb la nova iniciativa de Les Cambres del Liceu, especialment l'Orquestra, però també el Cor i els pianistes del Teatre, tenen una oportunitat per desenvolupar-se més solísticament, activitat que el Liceu ha de mantenir i potenciar, precisament per millorar la confiança i la complicitat entre els músics del Teatre. Per tant, el projecte engegat per Josep Pons i l'equip del Teatre es mantindria dins el nou projecte artístic.

DANSA

La dansa ha estat un gènere molt important en aquest Coliseu, i cal cercar la manera de donar-li llum. En aquest projecte es contempla aquest gènere cercant la seva espectacularitat en el gran format, ja que el Liceu és un dels pocs Teatres que pot acollir aquest tipus d'espectacles, i amb la imprescindibilitat de l'Orquestra al fossat. L'espectacularitat crea afició. Cal crear afició i mantenir el públic del gènere, així com els propis estatuts indiquen.

II. PROGRAMA PEDAGÒGIC I EDUCATIU

El Liceu ha de ser un espai obert d'aprenentatge i sensibilització, que causi impacte en tots els sectors socials, edats, capacitats i talents de la població. Els projectes educatius han d'estar relacionats amb el repertori operístic o bé orquestral, i cal triar un tema o fil conductor en consonància amb la temporada de títols i concerts. A més, és necessari desenvolupar un conjunt d'activitats complementaries amb músics de l'Orquestra i cantaires del Cor en concerts, conferències, assajos, tallers, etc. ja sigui al Liceu o a conservatoris, escoles bressol, col·legis, instituts, universitats, hospitals, mercats...amb la vocació de mostrar que la música pot superar barreres idiomàtiques i diferències culturals. S'ha de facilitar l'intercanvi entre espectacles i espectadors mitjançant projectes de sensibilització per a tothom. Cal despertar l'interès del públic infantil i aprendre a adreçar-nos a la gent gran, només d'aquesta manera també podrem generar un intercanvi entre el mateix públic –intergeneracional-.

Cercar els nous formats d'espectacle per veure com ens hem d'adreçar a aquest públic, serà també un objectiu a tenir en compte, per exemple amb propostes participatives o amb el mateix Opera Studio del Liceu, que com a projecte formatiu, crearà un espai per a joves artistes.

III. PÚBLIC

El públic és una part fonamental d'un teatre d'òpera i el centre d'atenció de la majoria dels teatres europeus vers la problemàtica en les ocupacions dels mateixos. Dins d'aquest projecte artístic, el públic també és un personatge protagonista, després dels

dos primers punts, el Teatre i el Servei Educatiu. Avui en dia, sense espectadors, l'art no plantejaria cap pregunta per tant no hem de perdre de vista aquest eix imprescindible per les nostres institucions.

Com és el públic del s. XXI? Quines son les seves necessitats? Actualment, el Liceu compta amb un públic compromès, ampli i divers, que ha de mantenir, ampliar i fer participar a través de tres actituds: **mediació**, **intercanvi** i **cocreació**. El Liceu ha de passar a ser un mediador que connecta realitats, la realitat de l'artista amb la del públic, que permetin que els nous espectadors s'apropin a formes allunyades del seu entorn cultural, i també ampliar progressivament el repertori programat. D'aquesta forma, també s'entén que el paper de l'espectador ha deixat de ser passiu, col·locant-lo en una posició central en el procés creatiu. Obrir el Liceu a tothom, també vol dir tenir en compte les múltiples sensibilitats per fer accessible, no només el resultat d'una òpera sinó el llarg procés que suposa.

IV. CREACIÓ INNOVACIÓ · LICEU LAB

Com a quart eix del projecte i per remarcar el caràcter transversal i interrelacional que ha de tenir el Liceu en aquesta nova etapa, es reivindica el Teatre com a **fàbrica de creació · Liceu Lab**, una oportunitat per presentar propostes inesperades, innovadores i inspiradores. Com es remarcava en l'apartat anterior, la diversitat de públics requereix construir un Teatre amb diferents nivells de lectura, adreçant-nos globalment a les persones. Cadascú ha de trobar el seu espai en una institució oberta i dialogant. El Foyer serà un gran aliat per testar nous formats més experimentals i complementaris a la pròpia activitat. Exposicions, propostes de canvi d'ús del Teatre, conferències, debats, col·laboracions amb altres equipaments, performances sense previ avís, etc. Tot plegat fa que el liceu sigui un Centre Cultural potent que no només té com a subjecte principal l'òpera i la música, sinó que hi podem trobar un diàleg entre les arts, una excitant comunitat interdisciplinària.